
**Преподобног оца нашег Јована, монаха и
презвитера, Дамаскина**

**СЛОВО НА ПРЕОБРАЖЕЊЕ
ГОСПОДА И СПАСА НАШЕГ ИСУСА ХРИСТА**

(1) Ходите да светкујемо данас, о богољубиви саборе! Ходите да сапразнујемо са празникољубивим Силама (небеским), јер су оне дошле овде да са нама празнују! Хајдете да устима као милозвучним органима запевамо! Ходите да духом заиграмо (од радости)!

Јер коме је ово празник и свечаност? Кому расположење и весеље? Онима који се боје Господа, онима који служе Тројици (Светој), онима који са Оцем Сина и Духа савечног поштују, онима који душом и мишљу и устима исповедају Једно Божанство у Трима Ипостасима (Личностима) нераздељиво познавано, онима који признају и исказују Христа Сина Божијег и Бога, познаваног као једну Ипостас (Личност) у двома

нераздељивим и несливеним природама и у њиховим природним својствима.

Нама је весеље и свака радост празнична. Нама Христос празнике усаврши, "јер нема радости безбожнима" (Ис. 48, 22). Одагнајмо облак сваке жалости која ум помрачује и не допушта му да се уздигне у висину. Пренебрегнимо све земаљско, јер наше живљење није на земљи. Ка небу ум уздигнимо, одакле и Спаситеља Христа очекујемо Господа (Фил. 3, 20).

(2) Данас бездан неприступне Светлости (изли се)! Данас безгранични излив Божанскога сјаја на гори Тавору Апостолима засија! Данас се обзнањује Старог и Новог Завета Господар Исус Христос, мени драга Личност и Име, заиста најслађе и најжељеније и сваки појам сладости превазилазеће. Данас начелник Старог (Завета) Мојсије, божански законопологач, на гори Тавору стоји пред Христом Законодавцем као Владарем и осветљује се Његовим домостројем (очовечења), у који је у старини био праобразно посвећен јер то, рекао бих, означавају "леђа Божија" (2 Мојс. 33, 23) и јасно види славу Божанства покривен раселином стене, као што каже (Свето) Писмо (2 Мојс.33, 2223). А Стена је Христос, оваплоћени Бог Логос и Господ, као што нас

јасно научи божански Павле, рекавши: "А Стена беше Христос" (1 Кор. 10, 4), који Својега тела као неки најмањи отвор отшкрину и светлошћу изобилном и јачом од сваког вида присутне обасја.

Данас првоврховни (Апостол) новог Завета (Петар), који је Христа Сином Божјим најјасније назвао, рекавши: "Ти си Христос, Син Бога Живога" (Мат. 16, 16), гледа начелника старог (Завета Мојсија) како стоји пред Законодавцем обадва (Завета) и гласно говори: Ово је Онај Који Јесте (2 Мојс. 3, 14), Којега сам прорекао да ће устати Пророк као ја (5 Мојс. 18, 15), то јест: као ја као Човек и као Начелник новог народа, а изнад мене као Господар нада мном и над свом творевином, Који је и мени и теби (Петре) оба Завета, Стари и Нови, завештао. Данас девственику Новог (Завета Јовану) девственик Старог (Завета Илија) благовести Девственика Господа из Дјеве.

Хајдете, зато, слушајући Давида Пророка, "да певамо Богу нашем. Запевајмо Цару нашем; певајмо (Му) јер је Цар све земље Бог; певајмо (Му) разборито" (Псал. 46/47, 67). Певајмо уснама радости, певајмо разумом ума, осећајући укус речи. "Јер грло окуша јело, а ум речи распознаје", вели Премудри (Јов. 12, 11). Певајмо и Духом који све

испитује и саме дубине Божије неизрециве (1 Кор. 2, 10): у Светлости Оца Духу (Светом) који све осветљује, Светлост гледајући неприступну Сина Божијег.

Сада би виђено оно што је људским очима невидљиво Тело земљано блистајуће Божанским сјајем, Тело смртно које извире славу Божанства. Јер Логос тело, и тело Логос, постаде (Јн. 1, 14), мада ниједно не иступи из своје природе.

О чуда, које сваки ум превазилази! Није Телу споља слава придошла, него је изнутра, из сједињеног му на неизрецив начин по Ипостаси надбожанственог Божанства Бога Логоса. Како се несмесиве (стварности) мешају, и остају несливене? То је дело ипостасног сједињења: да сједињене чини једним и једном Ипостасју (Личношћу), да у нераздељивој разлици и у несливеном сједињењу чува јединство Ипостаси и одржава двојност природа, кроз непроменљиво оваплоћење Логоса и неизменљиво и ум превазилазеће обожење земне природе. И Божије постаје оно што је људско, а људско оно што је Божанско, начином размене и узајамног несливеног прожимања (*perihoriseos*) и ипостасног крајњег сједињења. Јер је Један (Христос)

који је и оно био вечно (тј. Бог), и ово постао касније (тј. Човек).

(3) Данас људске уши слушају ствари неслушане: јер виђени (на Тавору) Човек, Син је Божији, и као Јединородни Љубљени и Јединосуштни бива (од Оца) посведочен. Нелажно је сведочанство, истинско је проглашење, јер сам Родитељ Отац исказује то наречење (Мт. 17, 5). Нека дође Давид да присуствује и нека удара у богоречиту лиру Духа, и нека сада јасније и израженије опева прошто, које је у старини издалека прозирним и чистим очима предвидео: Бога Логоса телесни нама долазак, који је као будући изрекао: "Тавор и Ермон именованим Твојим обрадоваће се" (Псал. 88/89, 1213).

Ермон је раније, чувши име Синовства, посведочено Христу од Оца, обрадовао се, када је већ, као посредник Старог и Новог (Завета), излазио на Јордан да крштава Претеча, та скривена у пустињи Ризница која као у тами светли свету, послата да објави Светлост Непреступну и непримећену од кратковидих; када је усред Јордана стајала Вода Опроштаја, свет очишћујућа а не сама очишћавана; када је гласом Оца. грмећим с неба, Крштавани био посведочен као Син Љубљени, а голубом Духом (Светим), као

прстом био показан Посведочавани (Мт. 3, 1,5,1317).

Сада пак Тавор се радује и поиграва, гора божанска и света и висока, која се не мање славом и сјајношћу неголи узвишењем у ваздуху достојно весели, јер се благодаћу такмичи са Небом. Јер Онога у кога на небу Анђели не могу држати ока упереног, Њега на Тавору прваци Апостола виде где зрачи славом Царства Свога. На овој (гори) се потврђује васкрсење из мртвих и Христос се показује као Господар живих и мртвих (Рм. 14, 9), јер је из мртвих Мојсија при вео, а живог Илију довео као сведока, који у древности као огњени колесничар узнет би колима са земље на небески пут (2 Цар. 2, 11). На њему (Тавору) и сада најистакнутији од Пророка пророкују, најављујући излазак (тј. смрт Лк. 9, 31) Владике кроз Крст. Зато се (Тавор) од радости потреса и весели, и скокове јагањаца по дражава, чујући од облака Духа (Светога), исто сведочанство Синовства: Животодавца Христа од Оца посведочаваног. Јер то је "Име изнад сваког имена" којем ће се Тавор и Ермон обрадовати: "Ово је Син мој Љубљени!" (Фил. 2, 9; Псал. 88/89, 1213; Мт. 17, 5). То је радост све творевине, то је почаст људима и неодоумљива похвала (човеку). Јер

Посведочавани јесте Човек, иако није само голи човек.

О, надумне ли радости дароване нама! О, не наданог ли овог блаженства! О, дарова ли Божијих који надмашују и само жељење! О, бла годовања ли која превазилазе тражење! О, Дародавца ли изобилног са величанственошћу натприродном! О, дара који је достојан не прима оца, него у највећој мери Даваоца! О, чудних ли размена! О, Даваоца моћи а Примаоца слабости! О. Показиваоца човека беспочетним тиме што Беспочетни, стварајући се телесно (тј. оваплоћујући се), започиње (постојати)! Јер ако се човек обожује тиме што се Бог очовечује и један и исти се показује као Бог и Човек, онда је Он исти, будући Човек, беспочетан Божанством; и Бог будући, човечанством започиње (постојати).

(4) У старини су на гори Синају дим и мрак и бура и горући огањ покривали онај врх (2 Мојс. 19, 1618), проповедајући Неприступног и Законодавца и као у сенци приоткривајући Његова "леђа" (2 Мојс. 333) и објављујући Врховног Уметника из Његових творевина, а сада се све испуни светлошћу и сјајем. Јер сам Законодавац, Уметник и Господар свега, дође из наручја Очевог, не прешавши из сопствене основе, то јест из биталишта у наручју

Очевом, него снисходећи слугама и уобличивши се у обличје слуге и природом и изгледом поставши Човек (Фил. 2, 67), да би се Бог Несместиви сместио у људе, показујући кроз Себе и у Себи светлост Божанске природе.

Јер у почетку је Бог човека учинио сједињеним са Својом благодаћу када је, стварајући га од праха земаљског, удахнуо му дух живота и дао му бољи удео, и Својом сликом и приликом почаствовао га и учинио грађанином Едема и другом Анђела (1 Мојс. 1, 26 и 2, 78), али пошто ми сличност Божанског лика прљавштином страсти помрачисмо и смутисмо, састрадални (Господ) ступи заједнички у другу са нама заједницу (Јевр. 2, 14), сигурнију и преславнију. Јер Он, остајући у превасходству Свога Божанства, узима удела у лошијем (тј. у људској природи), обожујући у Себи човека, и са ликом помеша Прволик, и у тој слици данас показује Своју лепоту. И тако се Лице (Његово) светли као сунце (Мт. 17, 2), јер се Светлости Нематеријалној поистовећује по Ипостаси и отуда постаде Сунце Правде. Хаљине пак (Његове) беле се као снег (Мт. 17, 5), јер се (оне) огртањем а не сједињењем, односом а не сједињењем по Ипостаси, прославише. Облак сјајан заклони их (Мт. 17, 5), изображавајући светлост Духа

(Светога). Јер тако је некако рекао божански Апостол: да море носи слику воде, а облак Духа (Светога 1 Кор. 10, 12). А све је светлосно и пресјајно онима који су пријемчиви за светлост и који душу нису упрљали нечистотом савести.

(5) Ходите, зато, и ми поревнујмо послушности ученика (Христових) и усрдно последујмо за позивајућим (нас) Христом, и одбацимо оптерећење страсти, и Сина Бога Живога непостидно исповедимо (тј. признајмо) и, поставши достојни обећања (Божијег), уснимо се ка гори врлина љубави, и постаћемо видиоци славе и слушаоци неизрецивих тајни. Јер су заиста, као што рече Господ, блажене очи гледаоца што виде, и уши што чују, оно што многи пророци и цареви пожелеше видети и чути, и не испуни им се жеља (Мт. 13, 1617).

Хајдете, дакле, да изразе божанских речи колико је могуће развијемо, и поставимо трпезу нама добрим званицама, који сав свој апетит усмеравају ка божанским (добрима). Поставимо трпезу одговарајућу апетиту, трпезу божанских речи зачињену благодаћу Духа (Светога), не улепшавану мудровањем јелинских речи, јер се и нисмо много бавили њиховим знањем, него ослањајући се на

благодат Онога који мутавима даје јасан језик да говоре (2 Мојс. 4, 1012).

(6) У Кесарији Филиповој то је Панеа која је некад била чувена међу градовима, која је названа град Филипа Кесара; у божанском Писму звана је Дан, јер каже: "Изброја Давид народ од Дана до Вирсавеје" (2 Сам. 24, 2) у њу дошавши Господ са слугама излечи извор крви крвоточиве (жене); у њој васкрсе кћер старешине синагоге (Мт. 9, 2025); у њој је окупио први сабор Својих ученика и, изабравши на једном камену Камен Живота седиште, запита Своје ученике, говорећи: "Шта о мени говоре људи ко је Син Човечији?" (Мт. 16, 13).

Не као да није знао као што људи не знају, Онај који све зна, запитао је хотећи да то (незнање људско) светлошћу знања растера као неки мрак који лежи на духовним очима. Они пак рекоше да једини сматрају да је Јован Крститељ, други да је Илија, трећи да је Јеремија или један од Пророка (Мт. 16, 14). Зато што су гледали толико мноштво чудеса, претпостављаху да ће бити да је један од старих Пророка устао из мртвих и отуда се удостојио такве благодати. А то се види (по томе) што се каже: "Јер чу Ирод четворовласник глас о Исусу, и рече својим слугама: То је Јован Крститељ, он

устаде из мртвих, и зато чини чудеса" (Мт. 14, 12).

Хотећи да то подозрење разagna и да истинско исповедање (вере), као неки дар од свих дарова најузвишенији, подари онима који не знају, шта чини Онај чијој је руци све могуће? Као човек Он поставља питање, а као Бог Он потајно даје мудрост првome позваноме и првом последнику (Петру), којегa је Својим предзнањем предодредио за достојног председавајућег Цркве. Њега као Бог Он надахњује и кроз њега говори.

А какво је питање? "А ви шта велите ко сам ја?" А Петар, горећи огњеном ревношћу и богоношен Светим Духом, рече: "Ти си Христос, Син Бога Живога" (Мт.16, 1516).

О, блажених уста! О, сјајних усана! О, богословне душе! О, богоносног ума достојног божанског посвећења! О, органа преко којих је одговорио Отац! "Блажен си заиста, Симоне, сине Јонин" јер то рече Нелажни (Господ Мт. 16, 17) јер не тело, ни крв, нити људски разум, него Отац Небески открио ти је то божанско и неизрециво богословље. Јер нико не зна Сина, осим само Родитељ Отац, Којегa једино Син познаје, и Дух Свети, Који зна и дубине Божије (Мт. 11, 27; 1 Кор. 2, 10).

То је вера чврста и непоколебљива, на којој се Црква утврди као на камену, чији имењак ти (Петре) достојно постаде. Њу врата адова, јеретичка уста, демонски органи, нападају али не побеђују, оружају се (против ње) али је не надвладавају (Мт. 16, 18). Њихове ране (за Цркву) биле су и биће као дечије стреле. Њихови језици ће се раслабити и на њих саме окренути. Јер против себе ће зло гађати онај ко се противи истини (2 Тим. 3, 8). Њу (Цркву) је Својом крвљу (Господ) стекао, а теби (Петре) је поверава као верном служитељу. Њу сачувај непоколебиву и безбурну твојим молитвама, јер је тврдо уверење да се неће никада преврнути, ни поколебати, нити бити освојена. То је рекао Христос, Који је небо утврдио, а земљу засновао те остаје неколебљива: "Јер речју Господњом небеса се утврдише", рече Дух Свети (Псал. 32/33,6).

Но молимо да се таласи умире, да престане бура, и да нам се дарује тихи и безбурни мир. За то усрдно моли Христа, Пречистог Женика Цркве, Који те је изабрао за кључара Царства (Небеског), Који ти је даровао да вежеш и дрешиш одговорности (људи), Којега си богоречитим устима нелажно Сином Бога Живога назвао (Мт. 16, 16 и 19).

О, божанских и неизрецивих ствари! Сам је Себе Сином Човечијим прогласио, а Петар,

или још више Онај који је у њему говорио, Сином Божијим (Га) назвао, Јер (Христос) је заиста Бог и Човек, не будући Петров, ни Павлов, ни Јосифов, нити неког оца (син), него (Син) Човечији, јер није имао оца на земљи Онај који није имао мајке на небу.

(7) Желећи пак да на делу потврди реч и знајући шта ће учинити светворацка Божија Мудрост и Сила (Христос), у Кома су сакривене све ризнице знања (1 Кор. 1, 24; Кол. 2,3), говораше: "Имају неки међу овима што стоје овде који неће окусити смрти док не виде Сина Човечијега где долази у Царству своме" (Мт. 16, 28). Да је (ово) рекао као за једнога: да "има неко од ових што стоје овде", претпостављамо да би (тима) наговестио исто оно што је речено за Јована Богослова: "Ако хоћу да он остане док ја не дођем, шта је теби до тога?" као да ће (Јован) остати не окусивши смрти до другог доласка Христовог, јер тако су већ неки од врло мудрих то схватили (Јн. 21, 22-23). Али, пошто је реч назначила више њих који ће (то) видети, а тако је и дело уследило, нема места онима који би хтели да овако схвате значење тих речи.

"Има, дакле, неких међу овима који стоје овде", вели (Господ). Због чега "неки", а не сви? Зар нису сви ученици и апостоли? Зар

нису сви, будући позвани, једнако последовали (за Христом)? Зар нису сви подједнако добили дар исцељивања? И како се не сви подједнако и овог достојише виђења, које је изнад (обичног) гледања? Зар Господ не гледа на лица? Да, сви су ученици, али нису сви болешћу среброљубља ослепљени. Сви су ученици, али се нису сви заразом зависти лишили зоркости ока. Сви су ученици, али нису сви издајници. Сви су апостоли, али нису сви из очајања омчом око врата покушали да злом исправе зло. Сви су христољубиви, један је среброљубив: онај Јуда Искариотски, који једини није био достојан виђења Божанства. "Нек се, вели (Писмо), узме безбожник, да не види славу Господњу" (Ис. 26, 10). Једини, дакле (Јуда), остављен од других као завидљив и себичан, распаљиваше се на већу манију.

А требало је, свакако, да буду видиоци славе (Христове) они који ће касније бити гледаоци страдања (Његових). Зато је узео врховне Апостоле да буду сведоци Његове славе и Божанства, тројицу на број, указујући на часну тајну (Свете) Тројице, и (зато што) "на двојици или тројици сведока свака се реч утврђује" (2 Кор. 13, 1). Тако издајнику (Јуди) искључује разлог за издају, а Апостолима открива Своје Божанство. Јер гледајући (Јуда) Андреја (да је остао доле), нема изговор за

одбрану да је издао Господа зато што није био удостојен виђења. Зато је Андреј и сав остали хор Апостола остао доле, удаљени местом телесно, али свезом љубави сједињени; боравећи доле телом но горе жељом и покретима душе следоваху за Учитељем.

(8) "И после шест дана", благовесте божанствени Матеј и Марко (17, 1; 9, 2), док Лука премудри (пише 9, 28): "И би после ових речи око осам дана". Правилно и истинито осам и шест дана проповедници истине одређују. Јер ово што говоре није неслагање, него управо сагласност изговарана од једног и истог Духа, јер нису они ти који говоре, него Дух Божији који говори у њима (Мт. 10, 20). "Јер, вели, када дође Утешитељ, Он ће вас научити и подсетиће вас на све" (Јн. 14, 26). Они, дакле, који су рекли "после шест дана" изузели су крајеве, велим за први и задњи (дан), и избројали (само дане) између; док онај који је избројао осам (дана), убројао је и први и последњи дан. Јер људи имају обичај да и овако и онако броје.

А шест се узима као први савршени број. Јер се он саставља од својих делова: њему је три половина, два је трећина, а један је шестина, па сабрани уједно чине га савршеним. Зато број шест назваше савршеним они који су стручни у томе. Но, и за шест дана Бог је речју састав (то (то систима) свега видљивога

створио. А савршени су они који су видели Божанску славу, која је изнад свега, која је једина надсавршена и предсавршена. Јер вели (Господ): "Будите савршени, као што је савршен Отац ваш Небески" (Мт. 5, 48).

А осам је број који носи образац будућега века. Јер се са седам векова садашњи живот завршава, а осмим се назива будући живот, као што рече велики Богослов Григорије, тумачећи Соломонову изреку (Проп. 11, 2): "Дај део седморици" вели за садашњи живот, "и осморици" за будући (живот).

Требало је, дакле, осмога дана откривати савршенима (тајне) тог осмог (дана). Јер као што је рекао заиста божанствени и богоречити Дионисије (Ареопагит): Господ ће се јавити Својим савршеним слугама на начин као што су Га видели апостоли на гори Тавору. Тако имаш (тачно) бројање дана.

(9) Али зашто је Петра и Јакова и Јована узео (на Тавор)? Петра желећи да оно сведочење које је истински посведочио, покаже да је од Оца засведочено, и потврђујући Свој исказ: да је њему (Петру) то Отац Небески открио. и да он као председавајући прима кормило целе Цркве. Јакова као онога који ће пре свих ученика за Христа умрети (Д. Ап. 12, 2) и пити чашу Његову и крстити се за Њега крштењем (Мр. 10, 39). Јована као

девственика богословља и најчистији орган, како би, видећи (на Тавору) надвремену славу Сина (Божијег), загрмео: "У почетку беше Логос, и Логос беше у Бога, и Логос беше Бог" (Јн. 1, 1), због чега је и сином грома унапред назван (Мр. 3, 17).

(10) А зашто на гору високу узводи ученике? Божанско Писмо горама преносно назива врлине. Свих врлина врхунац и вишеград (акрополис;) јесте љубав, јер се њоме одређује савршенство (Кол. 3, 4). Јер ако неко говори језике људске и анђелске, и ако има веру да и горе премешта, и (има) све знање, и зна све тајне, и преда тело (своје) да се сажеже, а љубави нема, онда је као звоно које јечи и прапорац који нејасно звечи, и сматра се низашта (1 Кор. 3, 1-3).

Треба, зато, оставивши оно што је од праха праху, и превазишавши тело унижења, уздићи се на највишу и божанску узвишеност љубави, тако (онда) гледати невиђено (ти атеата = невидљиво). Јер онај који достигне до врхунца љубави, иступајући (8^ексистаменос[;]) на неки начин из себе, схвата Невидљивога, и летећи изнад надлежећег мрака телесног облака, те дошавши у ведрину душе, гледа јасније у Сунце Правде, иако не може бити сасвим у пуноћи тог виђења; и моли се у себи, јер је

мајка молитве тишина, а молитва је јављање Божанске славе. Јер када затворимо чула и останемо са собом и са Богом, па ослободивши се лутања по спољњем свету, будемо унутар себе, тада ћемо јасно у себи видети Царство Божије. Јер Царство Небеско, које је Царство Божије, "унутар вас јесте", рекао је Исус Бог (Лк. 17, 21).

Но другачије се слуге, а другачије Господ мољаше. Јер слуге, са страхом и жељом приступају кроз мољење Господу и молитва постаје уму узрочник одласка к Богу и сједињења (с Њим), собом га хранећи и ојачавајући. Сједињени пак по Ипостаси Богу Логосу свети ум (Христов) како ће се молити? Како се може представити Господ да се моли? Очигледно као Онај који је усвојио наше лице, и васпитавајући нас, и (нама) пут отварајући ка усхођењу к Богу кроз молитву, и учећи (нас) да молитва бива узрочник божанске славе; и показујући (Себе) да није противубожан, и да као Начело и Узрок Свој поштује Родитеља; и допуштајући телу (Своме) да иде по својој природи, да би се оно молитвом оснажило и васпитало и дошло у посвећење и посед онога што је узвишеније; а (моли се Христос) такође и да завара тиранина (ђавола) КОЈИ је пажљиво испитивао да ли је Он Бог, јер је то проповедала сила чудеса (која је Господ чинио). Зато (Христос) свуда

са божанским меша људско, скривајући као неким мамцем удицу. Јер тако ће ђаво, који је надом божанства (тј. обећањем "постаћете као богови" 1 Мојс. 3, 5) преварио човека, с правом бити преварен истицањем напред тела (Христовог). Јер гледајући Христа да блиста молитвом, сетио се и Мојсија прослављенога лицем. Но Мојсије је прослављен славом која је споља придобила, док Господ Исус није имао накнадно стечени украс славе, него из природне светлости Божанске славе.

(11) Али какво је то звање, нека те научи Пророк Давид који овако јасно унапред говори: "Он ће ме звати: Ти си ми Отац, Бог мој, и Заступник спасења мојега" (Пс. 88/89, 26). Отац (Христа) као Бога и Сина пре векова и Просијавшег из суштине Родитеља; а Бог и Заступник спасења као Оваплоћенога и Очовеченога, и Обновитеља у Себи наше природе, и Узводећег (нас) у древну лепоту слике (Божије), и Носећег у Себи заједничко лице човечанства. Зато је и додао (Пророк): "И ја ћу га учинити Првенцем" (Пс. 88/89, 27). Јер "Првенац међу многим браћом" (Рм. 8, 29) постао је Онај који је најприсније с нама узео удела у телу и крви (Јевр. 2, 14), Који као Бог Логос беше увек Син, не поставши доцније, а као Човек каже се да је и касније постао, да би остало у Њему непроменљиво својство Синовства. Јер пошто Он постаде тело (Јн. 1,

14), тело је постало Син Божији из самог корена бића због сједињења по Ипостаси, па се каже да је Он то постао, будући (то већ) божански, а поставши (то) као Човек.

(12) На гори, дакле, Тавору, узевши (Исус) истакнуте висином врлина (ученике), "преобрази се пред њима" (Мт. 17, 2). Пред ученицима се преображава Онај који је вечно на исти начин прослављен и (вечно) сија светлошћу Божанства. Јер, беспочетно од Оца рођен, Он има беспочетно природно зрачење Божанства, не касније добивши биће, нити пак славу. Јер Он је од Оца, али беспочетно и ванвремено, и има сопствену светлост Славе, и оваплотивши се Он је Један исти, остајући у истоветности Божанског сјаја. И прославља се Тело (Христово) истовремено са стварањем из небића у биће, и слава Божанства постаје и слава тела, јер је Један и ово и оно Христос, једносуштан Оцу и нама саприродан и једноприродан.

Према томе, иако свето Тело никада није било без удела у Божанској слави, него се из крајњег сједињења по Ипостаси савршено обогатило славом невидљивог Божанства, тако да је једна и иста слава Логоса и Тела, али будући да је (та) слава била невидљива у видљивом телу (Христовом), била је невидљива за оне који не могу сместити што

је и Анђелима невидљиво, (то јест) за оне који су везани за тело. Преображава се, дакле, не добијајући оно што не беше, нити се претварајући у оно што не беше, него пројављујући Својим ученицима оно што беше, отварајући њихове очи и чинећи их од слепих гледајућима. И то значи оно "преобрази се пред њима". Јер Њега самог, остајућег у истоветности, поред оног што је раније виђен, виде Га сада ученици да се друго показује.

(13) "И засија се лице Његово као сунце" (Мт. 17, 2), (лице) Онога који је великом моћи снабдео сунце светлошћу, Који је ону светлост пре сунца створио, и светионик сунце сасуд светлости, потом саздао (1 Мој. 1, 3 и 16). Јер Он је Светлост Истинита која се из Истините и Нематеријалне светлости вечно рађа, Очев Ипостасни Логос, Одсјај Славе, природно Обличје Бића (*haraktir tis ipostaseos*) Бога и Оца (Јевре. 1, 3). Његово је Лице засијало као сунце.

Шта кажеш, о јеванђелисто? Зашто сравњујеш заиста несравњиве (стварности)? Зашто упоређујеш и паралелно стављаш заиста неупоредиве (ствари)? Зар Господар засија као слуга? Зар Неподношљива и Неприступна Светлост заблиста као ово сунце које сви гледају? Али, рећи ће (јеванђелист), нисам

упоређивао нити срањивао једину
Једнородну и ничим представљиву Светлост
Божанске славе, него говорећи онима који су
везани телом, износим као пример оно међу
телима које је најбоље и најсјајније, које није
сасвим најсличније јер је немогуће
неумањиво изобразити у творевини
Нестворено него као што је сунце једно, а
има две суштине: (једну) светлости која је
постала раније, и (другу) тела (сунчевог) које
је створено касније, кроз цело пак тело је
неподељено сједињена светлост и то тело
остаје само собом, а светлост се протеже на
све крајеве земље, тако и Христос: будући
Беспочетна и Неприступна "Светлост од
Светлости" и поставши (тј. оваплотивши се) у
временском и створеном телу, Он је Једно
Сунце Правде, Један Христос, у двама
природама нераздељиво познаван.

Дакле, свето Тело (Његово) јесте ограничено
јер стојећи на Тавору није се протезало изван
горе, док је Божанство ни у шта несместиво и
изнад свега. И Тело сија као сунце, јер се
збило сијање светлости из Тела. Јер све је
постало заједничко Једнога Оваплоћенога
Бога Логоса, оно што је тела и оно што је
неограниченог Божанства; друго је пак оно
(тј. Божанство) из којег су заједничке
похвале славе, и друго је оно (тј. Тело) из
којег познајемо заједничко страдање

(Христово). Али Божанско побеђује и предаје свој сјај и славу Телу, остајући и у страдањима Само нестрадално. Тако је засијало Лице Његово као сунце, не као сунце, не као да Он није био сјајнији од сунца, него онолико колико су могли да виде они који су гледали. Јер, ако би Он показао сав сјај Славе, како они не би били спаљени? (Дакле), засија Лице Његово као сунце, јер оно што је у чулним стварима сунце, то је у духовним Бог.

"Хаљине пак Његове постадоше беле као светлост" (Мт. 17, 2). Као што је друго (нешто) сунце јер је извориште светлости, немогуће да се јасно гледа а друго је (нешто) светлост која из њега досеже до земље јер је гледамо и посматрамо дејством Божије премудрости и човекољубља, да не бисмо сасвим постали лишени доброта тако Лице светли јасније као сунце, а хаљине Његове беле се као светлост, прозрачиване предајом Божанске светлости.

(14) Док се то тако дешавало, да би се показао Један Господ Старог и Новог Завета, и да се у јеретика, чије је грло гроб отворен (Рм. 3, 13), уста затворе и да се потврди оживљење мртвих, и поверују да је Господар живих и мртвих Посведочавани (на Тавору), предстоје (Му) Мојсије и Илија као слуге Господару у слави и са Њиме разговарајући бивају виђени

од сличних им слугу (Апостола Мт. 17, 3). Јер је требало да они (Апостоли), видећи славу и слободу себи сличних слугу а Божјих служитеља, задиве се Господњем човекољубивом снисхођењу и још више поревнују и оснаже се за (предстојеће им) подвиге. Јер онај ко зна за награде трудовима, лако ће се осмелити на подвиге. Јер жеља добитка зна да покрене на непоштеђење тела.

Јер као што војници и борци (спортисти) и земљоделци и трговци са великом готовошћу прихватају се трудова и осмељавају се на бурну пучину и не мисле на звери и гусаре, да би стигли до жељеног добитка, и уколико виде оне који су се пре њих трудили да уживају у добитима још више се подстичу на подношење трудова, тако и духовни Господњи оружници и борци и земљоделци и трговци, не тежећи за земаљским добитима, нити жудећи за видљивим добрима, када виде својим очима оно што им у нади предстоји и (такође виде) оне који су се пре њих трудили да се наслађују уживањем добара која су очекивали, свакако ће се са још више воље спремити на подвиге, не устајући на борбу са људима, нити бијући ветар (1 Кор. 9, 26), нити ујармљујући волове у плугове и њима бразде земље орући, нити се боре са буром морских пучина, него се боре против поглаварстава таме (Еф. 6, 12), и радују се ударцима, и

наготовом богатство сабирају, и кормило крста истичу пред светске буре и њихове покретаче зле духове, и силом Духа одгоне их као разјарене и грабљиве зверове, (тако) сеју у људска срца као у неке бразде реч богоштовања и жању Господару плодносно класје.

Но вратимо се нашој теми.

(15) Тада Мојсије с једне стране, како доликоваше, проговори: Чуј, духовни Израилју, оно што не могаше слушати телесни Израилъ: "Господ је Бог твој један (тј. једини) Господ" (5 Мојс. 6, 4). Јер је Један Бог у Три Ипостаси познаван, пошто је једна суштина Божанства: Сведочећег Оца и Посведочаваног Сина и Осењујућег Духа (Мт. 17, 56). Овај кога Отац сада посведочава јесте Живот људи. Тај Живот, обешен на крсту, видеће неблагодарни (Израиљци 5 Мојс. 28, 66; Јн. 19, 37; Д.Ан. 5, 30) и свом Животу неће поверовати. С друге пак стране, Илија одговори: Ово је Онај којега у старини као тихи поветарац Духом бестелесног сагледах (2 Цар. 19, 12). "Јер Бога нико никада није видео" по природи, како јесте (Јн. 1, 18). И оно што је видео, у Духу је то сагледао. "Ова је промена деснице Вишњег" (Пс. 76, 10). Ово је "оно што око не виде, и ухо не чу, и на срце човеку не дође" никада (1 Кор. 2, 9). "Тако ћемо", у будућем веку, "свагда са

Господом бити" (1 Сол. 4, 17), Христа гледајући блистајућег светлошћу Божанства.

(16) А зашто Петар, поставши гледалац таквог Божанског откривења, као надахнут Духом, рече Господу: "Добро нам је овде бити" (Мт. 17, 4)? (Разумљиво је), јер ко би заменио светлост за мрак? Видите ли ово сунце, како је лепо, како красно, како пријатно, како жељено, зрачеће и светлеће; и живот, како је слadak и љубак, и како се њега сви држе и све чине да га не би изгубили. Колико мислите да је већма жељенија и слађа Самосветлост, од које светли свака светлост; и Саможивот, којим се сваки живот оживљава и предаје, којим сви живимо и крећемо се и јесмо (Д. Ап. 17, 28) колико је већма жељенији и слађи? Нема никакве сладости, нема никакве жслае, нема речи, нема замисли која би меру те надмоћи представила. Превазилази свако упоређење и мерама не подлеже. Јер како ће се измерити Неограничено и Необухватљиво за саме мисли? Ова Светлост односи победу над сваком природом. Овај Живот је онај који је победио свет (1 Јн. 5, 4). Како, дакле, да није добро одвајати се од добра? (Зато) Петар није неумесно говорио.

Али, пошто је све добро у своје време "јер има време свакој ствари", рекао је Соломон (Прон. 3, 1), требало је да се добро не

ограничи само на оне који су ту били, него да се добро излије и пређе на све верујуће, да би било више оних који ће узети удела у добротинству, а то је имао да доврши крст и страдање и смрт (Христова). Није добро да остане (само) ту Онај који је сопственом крвљу искупио Своје створење, ради чега се и оваплотио. Да је остао на гори Тавору, не би се до краја остварило обећање теби, (Петре), нити би (ти) постао кључар Царства, нити би се разбојнику Рај отворио, нити би био уништен горди тиранин смрти, нити би се разорило царство пакла, нити би Адам био спасен, нити би Ева била искупљена, нити би Патријарси, Пророци и Праведници били ослобођени из утробе ада, нити би се природа оденула у непропадљивост.

Да Адам није пре времена затражио обожење, жеља би му се испунила. (Зато), о Петре, не тражи добра пре времена. Има времена када ћеш ово виђење без краја добити. Владика те не поставља за градитеља шатора, него Цркве свега света. Твоји (овдашњи) ученици, твоје овце, које ти Добри архипастир уручи, остварили су твоје речи направивши (сада на Тавору) шаторе Христу и Мојсију и Илији, Његовим служитeljима, у којима (ми) данас празнуjемо.

Петар није ово говорио (својим) разумом, него надахнућем Духа Који је будуће (ствари) предодређивао. "Јер не знађаше шта говори", вели Лука божанствени (Лк. 9, 33). А узрок (тога) додаје Марко: "Јер бијаху. вели, уплашени" (Мр. 9, 6).

Док је Симон (Петар) то говорио "гле облак сјајан заклони их" (Мт. 17, 5) и ученике захвати страх велики видећи Исуса Спаситеља и Господа са Мојсијем и Илијом да се налазе унутар облака.

(17) У старини боговидац (Мојсије) улази у божански примрак (2 Мој. 20, 21), указујући на сенку Закона (старозаветног), јер чуј шта пише Павле: "Закон имађаше сенку будућих добара" а не саму истину (Јевр. 10, 1). И тада Израилљ није могао да гледа у славу лица Мојсијева која пролази (2 Кор. 3, 7), док ми "откривеним лицем одражавамо славу Господњу, преображавајући се из славе у славу већу, као од Духа Господа" (2 Кор. 3, 18). Отуда (сада) заклони их не облак примрака, него светлости. Јер "тајна сакривена од векова и од покољења" (Кол. 1, 26) откри се, и слава постојана и вечна показује се. Управо зато Мојсије са Илијом предстадоше (пред Христа), представљајући лице Закона и Пророка. Јер Онога кога Закон и Пророци проповедају, Тај се нађе да је Исус

Животодавац (Јн. 1, 45). И Мојсије
изображава (овде) сабор светих уснулих у
древности, а Илија оних живих. Јер је
Преображавани Господар живих и умрлих.
Мојсије (данас) уђе у Земљу обећану, јер га
уведе Исус, Дародавац наслеђа, и оно што је у
старини праобразно видео, данас га то
изобилно обасјава, јер то показује
светлозрачност облака.

(18) "И чу се глас из облака, говорећи: Ово је
Син мој Љубљени, Који је по мојој вољи,
Њега слушајте" (Лк. 9, 35; Мт. 17, 5). Глас Оца
из облака Духа (Светог), чуо се: "Ово је Син
мој Љубљени, овај Човек кога видите, Онај
Који Јесте и Који се види, Који је јуче постао
Човек, Који смирено са вама живи
(sinanastrefomenos борави и дружи се Варух
3, 38), Чије лице сада засија, Тај је Син мој
Љубљени, Предвечни, Једини из Јединога
Јединородни, ванвремено и вечно произашао
из мене Родитеља, Који из мене и у мени и са
мном вечно Јесте, а не каснији по бићу. Из
мене: као из Очевог узрока, рођен из моје
Суштине и Ипостаси (тј. Личности), зато је и
Једносуштан. У мени: као неодељиво и
неиступајући рађан. Са мном: као
самосавршена постојећа Ипостас (Личност);
не као изговорена реч која се у ваздуху
разлива, зато је и Љубљени. Јер који је син
тако љубљен као јединородни?

"Он је по мојој вољи". Вољом (евдокиа = благовољењем) Оца Његов се Јединородни Син и Логос оваплотио (Јн. 1, 14; Еф. 1, 59); вољом Оца у Јединородном Сину Његовом изврши се спасење свега света: воља Оца у Јединородном Сину састави сједињење свију и свега (Еф. 1, 10). Јер ако је човек мали свет носећи у себи свезу сваког видљивог и невидљивог бића, будући и једно и друго, заиста је благоизволео Господ и Творац и Господар свега да у Јединородном и Једносусштном Сину Његовом буде сједињење Божанства и човечанства и кроз то све творевине "да Бог буде све у свему" (1 Кор. 15, 28).

"Ово је Син мој", Славе моје Сјај, Обличје Бића мојега (Јевр. 1, 3), кроз Којег сам и Анђеле створио, Којим сам Небо утврдио, Земљу засновао, "Који држи све моћном речју Својом" (Јевр. 1, 24) и "Духом уста својих" (Пс. 32/33, 6), то јест Живоначалним и владичанским Духом (Светим).

"Њега слушајте". Јер ко Њега прима, прима мене Који сам Га послао (Лк. 9, 48), послао не господарски, него очински. Јер Он бива послат као човек, а као Бог остаје у Мени и ја у Њему (Јн. 6,56 и 17, 21). Ко не поштује Јединородног и Љубљеног Сина мог, тај не поштује Оца Мене који сам Га родио (Јн. 5. 23). "Њега слушајте", јер Он "има речи живота

вечнога" (Јн. 6. 68). Ово је закључак из онога што се (на Тавору) савршавало, ово је смисао (ове) тајне. (19) Шта бива затим? Мојсија и Илију послао је (Христос) у њихова места, а појављује се само Апостолима, и тако силазе са горе (Тавора), ништа никоме од виђенога и чувенога не говорећи, јер је то Господ заповедио. А зашто то и ради чега, рећи ћу: мислим да је (Христос) знао да су (остали) ученици несавршени, јер још нису стекли савршено заједништво у Духу (Светом), па да не би жалост испунила срца њихова. и да не би издајника (Јуду) беснило зависти опседало. Хајдете, зато, да и ми са овом темом завршимо нашу реч.

(20) Ви пак свагда памтићете ово што је речено, носећи у срцу лепоту оног виђења, слушајући свагда у ушима Очев глас: "Ово је" не слуга, не посланик, не Анђео (Варух 3, 38), него "Син мој Љубљени, Њега слушајте"!

Слушајмо, зато, Њега шта (нам) говори: "Љуби Господа Бога твојега свим срцем својим! Не уби, а ни не гневи се залуд на брата свога! Помири се најпре са братом својим, и онда дођи и принеси дар свој! Не чини прељубе, нити се прилепљуј за туђу лепоту! Не куни се криво, нити се (уопште) куни, него нека реч ваша буде: да, да; и не, не, а што је више од тога, то је изум лукавога. Не

сведочи лажно! Не отимај, него и ономе који тражи од тебе подај! И који хоће да му позајмиш, не одреци му; и онога који твоје узима, немој спречавати! Љубите непријатеље своје, благосиљајте оне који вас куну, чините добро онима који вас мрзе, и молите се за оне који вас вређају и прогоне! Не судите, да вам се не суди! Праштајте, и опростиће вам се! да (тако) budete синови Оца нашега, савршени и милостиви као што је Отац ваш Небески, јер Он сунцем Својим обасјава и зло и добро и даје дажд праведнима и неправеднима" (Мт. 5 7 глава).

Ове Божанске заповести држимо са сваком пажњом, да бисмо се и ми насладили Његове Божанске лепоте, испуњени Његовим најслађим укусом, сада (у овом животу) колико је могуће онима који су натоварени овим шатором тела (2 Кор. 5, 28), а потом (у будућем животу) јасније и чистије, када праведници засијају као сунце (Мт. 13, 43), када, ослобођени потреба тела као Анђели, са Господом буду непропадљиви у великом и славном откривењу Самога Господа и Бога и Спаса нашег Исуса Христа (1 Кор. 1,7; Тит 2, 13), са Којим слава Оцу, са Светим Духом, сада и у бескрајне векове векова. Амин.